

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. Quid Injustitia sive Injuria?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

per citationem legitimam aut libelli oblationem interpellatur. Hæcque interpellatio stylo juris dicitur usurpatio L. 1. ff. de usurpat. & usucap. quæ denotat actum usurpationis contrarium, quo ejus continuatio interpellatur.

possessione alterius bonâ fide ceptâ dubitat in principio, an res sit aliena, dubiumque veritate inquisitâ perseverat, quasi bona fides præcedentis proficit tali successori possessionem in ordine ad præscribendum continuanti, quemadmodum dubio postmodum exorto potuisset ipse prædecessor possessionem continuare: qui præinde sicuti jus possessionis non deserendū potuerat sibi etiam dubitanti servare, sic & in alium transferre, eatenus adhuc bonæ fidei futurum, quatenus illa conscientia judicat se posse loco, & instar præcedentis possessionem bonâ fide ab iplo ceptam continuare.

An eatenus bona fides auctore proficit successor.

Quid usurpatio.

194. Quis committitur usurpatio accessione possessionis.

Quando demum res bonâ fide possessa transfertur in alterum bonæ fidei possessorem, censetur possessio in ordine ad præscriptionem continuari per accessionem ut loquitur Jurisperiti. Quæ accessio seu continuatio in ordine ad præscriptionem locum habet juxta doctrinam Lugo d. 7. sect. 5. num. 64. etiam in casu, quò succedens in

DISPUTATIO QUINTA.

De Injuria & Restitutione in Communi.

QUÆSTIO I.

Quid Injustitia sive Injuria?

INJUSTITIA (quæ interdum significat quemvis defectum commensurationis cum lege seu regula, adeoque; quodvis peccatum, quod proinde phrasi Scripturæ injustitia & iniquitas, quasi non æquitas dicitur) hic sumitur pro vitio opposito justitiæ specialiter cui subjacet, qui alienum auferit vel destruit, aut alteri suum non tribuit. Coinciditque cum injuria, si sumatur pro actu. Alioquin injustitiæ vitium habituale est dispositio quædam habitualis in hujusmodi actum inclinans.

injuria formaliter involvit voluntarium, saltem indirectè & interpretativè. Similiter nemo patitur formaliter injuriam, nisi invitus seu nolens: eo ipso enim, quo est contentus cedit juri suo, tribuitque alteri potestatem sic agendi; adeoque jus ipsius non læditur. Et hinc est famosa illa Regula 27. juris in 6. Scienti & consentienti non fit injuria, neque dolus. Quòd tamen intelligendū est de volente & consentiente omnia spontè; secus si ex metu aut necessitate, adeoque cum involuntario, ut patet in solvente usuris, dante lytrum prædonibus &c. Neque enim tales verè cedunt juri suo, nec consentiunt, ut usurarius aut prædo justè accipiat, vel retineat, quod offertur. Sicut nec ille, qui optat furem aliquid accipere, ut deprehensus luat, vult illud ipsum accipi citra injuriam aut verum furtum. Undè consentiunt quidem tales in traditione rei, sed non juris.

injuriam, nisi volens, nec patitur, nisi nolens.

Qualiter quodammodo volens fiat injuria.

1. Injustitia generaliter sumpta quid.

Quid significat in presenti.

2. Quid injuria.

Dupliciter contingit.

Potest esse del formalis, vel materialis, vel utraque simul.

3. Nemo facit

Solet autem Injuria definiri violatio juris alieni; supple, permanentis. Aliud est enim jus auferre (quod sæpe licitum est) aliud ipsum permanens lædere, seu violare. Contingit verò hæc violatio dupliciter, videlicet iniquâ acceptione seu ablatione rei alienæ; ut quando quis rem alterius furatur, domum alienam incendit, famam aut vitam proximi tollit: vel iniquâ attentione rei alienæ, etsi eam ab altero non acceperit, aut saltem non iniquè acceperit; ut quando quis non solvit debitum, aut non redit suo tempore depositum.

Porrò injuria oriri potest, vel ex parte inferentis tantum, ut si v.g. alter cesserit juri suo circa rem, quæ ab alio hoc ignorante occupatur: vel ex parte patientis tantum, ut si quis inculpabiliter jus alterius violat (quo casu melius dicitur facere injustum, quam injustitiam seu injuriam) vel denique ex parte utriusque, si videlicet quis spontè violat jus alterius renitentis. Primo modo est formalis tantum, secundo, materialis tantum, tertio, formalis & materialis simul.

Est autem advertendum neminem posse facere injuriam propriè, nisi volentem, quia Herincx Sum. Theol. Pars III.

Sed dubitatur, an hæc regula locum habeat in ijs quorum alter non habet dominium; prout sunt vita, membra, corpus conjugis? Respondent Doctores passim affirm. cum D. Thoma, prout citat & sequitur Lessius c. 7. n. 13. Viggers Tr. 2. c. 1. dub. 2. contra nonnullos. Et consentat Philosophus 5. Ethic. 9. ubi præmissis exemplo inefficientis matrem volentem, ostendit neminem pati injuriam, nisi invitum, etiamsi possit spontè lædi & injusta pati. Idemque apparet magis consentaneum usitato sentiendi & loquendi modo; nemo enim qui volens percutitur, aut dat conjugem alteri violandam, apprehendit, aut dicit sibi factam propriè injuriam, aut de hoc merito conqueri poterit; prout tamen communi sensu potest, qui verè & propriè injuriam patitur. Quare etiam in simili materia gravius peccat, nolentem damno afficiens, quàm consentientem. Propter hoc denique nemo sibi ipsi propriè injuriam facit, etsi occidat se aut mutilat.

4. An volenti fiat injuria dum is nequit juri suo cedere.

Opinio communior negat.

Nihilominus Nonnulli, signanter Dicastrillo, aliter sentiunt seu loquuntur, sed quòd Fundamen-

*sum opinio-
vis affre-
mantis dif-
entiar.*

cum tali casu jus, cui cedi nequit, maneat, consequenter illud ipsum occisione, adulterio &c. lædatur, adeoque; aliqualem inæqualitatem & injuriam volenti fieri appareat. Ad quod tamen respondere poterit priori sententiæ adherens, proprie non lædi jus, cum nemo jus habeat, ne volens lædatur, sed ne quid fiat se rationabiliter invito. Quare videtur posse sedere juri in tantum, quantum sufficit, ut ipsum stringere & vulgatâ in ceteris ratione non violetur, dum eo uti non vult. Quamvis non ita possit cedere, ut alteri jus seu fas agendi dare queat se invito.

Difficile tamen apparet, cur non fiat læsio juris, quod integrum manet, cessione ejus existente invalidâ, adeoque quasi nullâ seu non existentem: ut proinde pupillo etiam consentienti fiat quodam sensu injuria, uti contra ipsum committitur peccatum injustitiæ seu furti. Est specialis quædam ratio injuriæ appareat in dissentiente seu invito, sicut & in violentiam passo.

6.
*Actio exter-
na an fiat
injuriola ex
interiori af-
fectu.*

Dubitarur præterea, an actio externa secundum se non injuriola fiat talis, si procedat ex animo nocendi seu damnificandi? Affirmant nonnulli, quibus favet *Scotus q. d. 15. q. 2. nu. 40. ad ult.* Qui tamen satis explicatur de actione fraudulenta, seu quæ fraudem involvit (ut videre est in *Scholio Cavelli*) ideoque quæ in fine intentionem damnificandi (utique fraudulentam) opponit intentioni consulendi sibi sine fraude. Proinde verius videtur id negari cum *Poncio d. 52. q. 2. n. 8.* & alijs pluribus: nam proximus non habet jus, ne talis actio externa fiat; sed solum fit ei injuria per internam intentionem, adeoque jus habet, ne ponatur actio ex tali affectu; quod idem est, ac si dicatur jus habere, ne talis internus affectus adsit. Unde non tenetur ad restitutionem: cum ea non sit annexa injuriæ merè internæ, sed quæ junctam habet exteriorè, seu actum externum, qui citra injustitiam fieri nequeat. Damnum autem sequitur ex actu interno injuriolo mediâte actu externo, ad quem ponendum talis habet jus; adeoque ex actu interiori non sequitur, nisi eo modo, quo sine obligatione resarciendi inferri tali poterat, scilicet per actum externum non injuriolum.

7.
*Objectio ex
jure de sum-
pta solvi-
tur.*

Nec obstat *L. 2. §. 9. ff. de aqua & aqua pluvia*, ubi ait *Laleo*, alteri vicino non esse actionem, *Si vicinus styumen, torrentem avertit, ne aqua ad eum perveniat, & hoc modo sit effectum, ut vicino noceatur*, quod ut verius approbatur, si modo non hoc animo fecit, ut tibi noceat, sed ne sibi noceat. Cui consonat *L. 1. §. 12. ff. eod.* dictum *Marcelli: cum eo qui in suo fodiens vicini fontem avertit, nihil posse agi nec de dolo actionem*, approbatur, si non animo vicino nocendi, sed suum agrum meliorem faciendi fecit. Non obstat, inquam: nam sermo est de animo nocendi, qui colligitur ex actione externa injuriola, dolosè & injustè intentata in damnum proximi, citra necessitatem aut utilitatem agentis (quæ

dum adest, non cessetur in jure fieri animo nocendi) contra actionem autem iniquam) in qua etiam interior animus aperte relucet, dari indubiè potest actio.

Dubitarur tamen an impediens proximum consequendo beneficio, legato, aut alio emolumento sperato, faciat ei injuriam? Resp. si alter non habebat jus, & impediatur citra vim vel fraudem, per preces v. g. promissa &c. interposita apud patronum, testatorem vel benefactorem, constat non fieri injuriam; cum non appareat, in quo jus alterius violetur: etsi possit lædi charitas, vel, si prohibitio specialis subesset, obedientia. Secus, si jam habebat jus v. g. per collationem ad beneficium, & impediatur à possessione; ad quam consequenter jus habet. Quod si per vim vel fraudem alter impediatur à bono sperato, ad quod immediate jus non habet, fit ei injuria: jus enim habet, ne spes sua per vim aut fraudem evertatur, seu ne vis aut dolus fiat: adeoque est obligatio restituendi ei, quanti æstimabilis est spes per dolum aut vim ei erepta.

Potest autem injuriola actio exerceri directe circa ipsum sperantem, v. g. interceptendo litteras, impediendo ne sollicitetur, aut collatorem seu testatorem adire possit, aut impediendo vi vel fraude Notarium vel nuntium ab altero missum ad testatorem vel collatorem. An idem fit, si ex litteris injuriolè apertis, attamen non detentis, sed tempestivè missis, disceat quis vacare beneficium, indeque excitetur ipse ad sollicitandum, & beneficium præ alio impetret; non satis in confesso est. Censet quidem *Lessius c. 12. dub. 18.* solam apertionem, non autem ulum scientiæ subsecutem esse injuriolum, eò quod sit dominus suæ scientiæ, etsi per injuriam (quæ non nisi desistendo à coactione, aut petendo sententiam resciri potest) acquisita, quâ propinde utens non facit injuriam alteri, sicut utes lumine accenso de lumine alterius, hoc invito. Oppositum nihilominus tradit *Lugo d. 18. sect. 5. n. 104.* eò quod damnum sequatur ex actione injusta, quæ facit injustam esse sollicitationem aliaque actiones subsequentes alteri dantes. Quemadmodum idcirco talis obligaretur ad restitutionem, si ex illis injusta apertione litterarum fieret, ut aliquis tertius sollicitaret & obtineret beneficium.

Potest II. versari fraus seu vis circa ipsum testatorem, collatorem vel benefactorem, ne testamētum condatur, aut mutet, ne Notarius aut consultor vocatus accedat, ne collator beneficium cõferat, ne dives elemosinam tribuat. Et tunc quidem fit huic indubiè injuria, quæ per ebullitionem violentiæ vel fraudis est reparanda. Sed etiam injuria juxta communissimam Doctorum sententiam fit ipsi speranti, qui jus habet, ne voluntas testatoris, collatoris vel benefactoris vi vel fraude aliud inflectatur, adeoque jus habet velut conditionatum in libera illius voluntate.

QUE